

„אנחנו לא מטומטמים!“ צעק

גרשוני וברח לשירותים —

וקרגמן ביטל את מסקנותיו

חברי המערך בוועדת הכספים של הכנסת, שישבו בחדר הוועדה במישכן הרבנסת בשבוע שעבר, נדהמו. יושב ראש הוועדה, ח"כ ישראל קרגמן, הביא בפניהם את מסקנותיו בעניין המשכורות, תנאי השכר וההטבות של מנהלי ועובדי בנק ישראל, וחילק לכל אחד מהם דף שעליו מודפסות מסקנות אלה. למרות שחברי הממשלה, ובראשם ראש-

לפני חודשים מיספר נערך הניסיון הרבנסת, ראשי מפא"י ההיסטורית החליטה, כי מעמד החטיבה שלהם בתוך ממשלת העבודה נחלק לעומת מעמדן של רפ"י ואחדות העבודה, וכי יש לארגן את מפא"י מחדש.

בביתו של שריהשיכון אברהם עופר נערכה פגישה, שבה השתתפו רבים מראשי הגוש לשעבר, מאחוריים התייצבו בעיקר היונים שבמפלגה, וההחלטות שנתקבלו באותו מיפגש היו לארגן ולהקים מחדש את מפא"י.

מלאכת האירגון הוטלה על דוד קלרון, מנכ"ל הבנק לחקלאות ומוותקי הגוש, אולם ברור היה כי מאחוריו עומד אברהם עופר עצמו, המבקש, על-ידי האירגון מחדש, לרכוש לעצמו עוד עמדת כוח. המתנגדים הראשיים להתארגנות המחדש בקרב אנשי מפא"י היו שריהעבודה דשת ברקב אנשי מפא"י אהרון ידלין, משה ברעם ושריהחיונין אהרון ידלין. „מי זה קלרון ועופר שבבילגו?“ אמרו השניים. מנהיג הגוש לשעבר, שריהאוצר יהושע רבינוביץ, התבונן מן הצד, לראות כיצד יפתחו מערכיו של עופר, ואילו ראשיהממשלה יצחק רבין, אשר אינו תוצר מובהק של מפא"י, אף הוא לא הביע דיעה, אם כי היה ברור ששיקים החטיבת אינו נוח לו.

אך האופוזיציה הפנימית שקמה לעופר וקלרון, וגם זו מצד רפ"י ואחדות העבודה, היתה חזקה, והרעיון קפא על שמריו. ואז, לפני שבועות מיספר, הגיע מנהיג מפא"י ההיסטורית, פנחס ספיר, לארץ, וזכה למנה גדושה של התקפות אישיות, בעיקבות הפרשיות הכלכליות האחרונות. ספיר נדהם מכך שאף אחד מהסרים ל-

מישמעתו לשעבר לא קם להגן עליו. „משימים אותי, ולאף אחד לא איכתי פתו“ טען אז ספיר, והחליט לבנות עצמו שוב מבחינה פוליטית במיסגרת מפלגתו. וספיר החל מתארגן בכל כוח הבולדווור שלי. נערכו פגישות בשעות בוקר ולי מאוחרות, הותוו קווי-אירגון, והפעלים ולי חבריההכנסת חולקו בין אנשי ספיר, כדי שאפשר יהיה „לעבוד“ עליהם. תחילה פנה ספיר לרבינוביץ. השניים

מנהל ספיר

לספר את המאמצים

המרגל

שחזר

מן

הכפור

בשווייץ

המרגל ירד מן המטוס אישם באירופה, וחמק לתוך ביתמלון קטן ורפואי. למחרת עלה על מטוס מקומי, הגיע עימו לזנבה, בירת-הכספים הבינלאומית של שווייץ.

כאשר ירד מן המטוס, התבונן סביבו בחשד כל העת, מפחד שמא בכל-זאת ימתינו לו במל-התעופה ויעצרוהו. אבל איש לא שמ לב אליו, והוא הצליח להגיע למלונגו ולטלפן משם אל משרדי הבנק הבינלאומי לאשראי של ד"ר טיבור רוזנבאום.

המרגל היה אליעזר ולטמן (ולטימן: איש-העולם), הנציג המיוחד של משרד מבקר-ההסתדרות שיצא לגלות את תעלומת השטרות ומיכתביההחייבות שנתן מנכ"ל סולל בונה רכטר לבנק של רוזנבאום.

כאשר חזר ולטמן לישראל, לאחר שבוע של שהייה נעימה בזנבה, לא תביא עימו שלל רב. למעשה, כמעט שלא תביא דבר, פרט לכמת עבודות שאם יודעים לקראת אותן נכון הן מציגות את רכטר באור עמום ביותר.

הניעו ביניהם לעיסקה אשר איפשרה ל-ספיר לארגן מחדש את מפא"י, תוך הביטחון שחת אייפגיעה רבינוביץ, לראשיהממשלה של ספיר אזהרה, שאותה ריפד במחמאות לשלטונו של רבין. זואומנם, רבין לא התערב.

ספיר אפילו מוכן היה לארגן, במיסגרת החדשה שלו, את אלה שתמיד טען נגדם כי אינם די מהימנים, כמו שריהמיסחר-והתעשייה חיים ברילב, וכן עוזי פיינמן ויהשר שלמה הילל, החשודים על ספיר כי הם תומכים נסתרים של רפ"י. אפילו על סלידתו מראש עיריית חיפה, יוסף אלמגור, מי שמוטל עליו כתר רפ"י אך העושה זה שנים רבות מאמצים כדי לחמוק כתר

זה, הסכים ספיר לחמוק, ושלה גם אליו שליחים שיומינוהו להצטרף. אבא אבן, מי שהפך בחודשים האחרונים בן סודר ומורה של מפא"י וידיד חדש של רבינוביץ, צורף גם הוא אל המגוייסיים. אם לא ניקח אתו, הוא יצטרף אל דייקן, הצטדק ספיר, לובה אליאב וקרא לסדר, ואמנם ריכז את התמרדויותיו. אולם, בעוד אלה מתארגנים והורטים על דיגלם את נס מפא"י היונית, התעוררה התארגנות נגדית מכיוון שאיש לא ציפה לו, חוג אתגן, אשר עלה לכתולות בסוף תקופת שליטתו של עולדח ודיין בעת שחבריו, רובם אנשי-יצבא לשעבר, היו

מסרבים למסור כל מידע על לקוחותיהם. ואם בדרך כלל כך, הרי כאשר הבנק תפוס בידי בית-המישפט, ודאי וודאי כך, שני נושאים היה צריך ולטמן לבדוק. האחד, האם נכונה טענתו של צבי רכטר כי מיכתביההחייבות שנתן לרוזנבאום, ובו הצהרה כי סולל בונה חייבת שני מיליון יון דולר לרוזנבאום — אינו בר-תוקף. הנושא השני: האם נכונה טענתו של רכטר כי השטרות הנוספים, בסך מיליון דולר, שניתנו לרוזנבאום, הם שטרות ביטחון בלבד, היינו, שלא נמסרו לפירעון. שטרות אלו ניתנו בנוסף לשטרות בסך 4.2 מיליון דולר שנתנה סולל בונה לרוזנבאום, תמורת הלואה בסכום דומה אשר נפרעה. למרות שההלואה נפרעה, השאר לרוזנבאום בידי שטרות בסך 3.2 מיליון דולר. שטרות בסך 2.2 מיליון דולר הצליח רכטר להחזיר, אולם שטרות אחרים, בסך מיליון דולר נשארו בשווייץ, ורכטר טען כי אלה הם שטרות-ביטחון בלבד. הדיון-השבון שפירסם מבקר-ההסתדרות על התוצאות החקירה של מרגלג המיוחד, הוא דו"ח סתום מאוד.

המשפט הפותח בו אומר כי ולטמן קיים מגע „עם נציגי הנהלת הבנק“, האם הרי כוונה היא לנציגי הנהלת הבנק שמונתה על-ידי בית-המישפט, והיא חברת-ניהול אנגלית, או לנציגים של רוזנבאום עצמו, שהניהול אינו בידיהם עתה?

ב המשך קובע המבקר, כי מאחר שמונה לבנק רואה-השבון מטעם בית-המישפט, אין הבנק, משיב בדרך-כלל ל-פניות בקשר לבירור החשבונות. מדוע, אסירכן, הסכים הבנק להשיב לפניותיו של ולטמן? אין להניח כי בייתההמישפט בי ושווייץ חרד לגורלו של רכטר והסכים להשיב עליו, ומכאן שולטמן נפגש עם אנשי רוזנבאום, שרצונם עז להציל את רכטר.

אולם למרות זאת, התשובות שקיבל ולטמן מציגות את דברי רכטר כבלתי-נכונים לחלוטין. המבקר קובע, כי בסיפרי הבנק רשומים שני מיליון דולר חובות של סולל בונה, ובידי הבנק מיכתב של סולל בונה המאשר חוב זה. מכאן שדברי רכטר, כי נתן את המיכתב כדי לעשות טובה וכי לא השתמש בו, אינם נכונים.

רוזנבאום הצליח, בעזרת המיכתב חסיפי טיבי שקיבל מסולל בונה, להכניס למאון הבנק שלו עוד שני מיליון דולר העומדים כביכול לזכותו בסולל בונה. על-ידי כך שהצליח להגדיל את צד הכותה של מאזנו בשני מיליון דולר, יכול הוא ללוות עוד

מהראשונים שתקפו את דיין — הפך לפתע את עורו. מנכ"ל כור מאיר עמית וראשי-עיריית הרצליה יוסף נבו, שאליהם הצטרף שרי-ההסברה אהרון יריב, החליטו כי לא ינחו לספיר לארגן את כוחותיו מחדש, והפכו מנהיגי הפלג הניצי יותר במפלגת העבודה. בין שתי התארגנויות אלו תימרן בשבוע שעבר משה ברעם, הוא נפגש עם ראשי הממשלה ועם מוכי-הממשלה מאיר זרמי, והשלושה החליטו לטרפד את ספיר. פגישות עם מנהיג רפ"י שמעון פרס ומנהיג אחדות-העבודה יגאל אלון, הביאו להצהרה של זרמי, אשר הודיעה על הסכמת שלוש החטיבות החברות במפלגת העבודה לביי

הממשלה יצחק רבין גינו את תנאי השכר וההטבות השונות של עובדי בנק ישראל, היו מסקנותיו של קרגמן בבחינת שיר-הלל לבנק, לעובדיו ובעיקר למנהלו, הרנגיד משה זנבר, ידידו של קרגמן. גרשוני התפרץ. מסקנותיו של קרגמן הצהירו כי תנאי השכר, ההלוואות והתוספות שלהם זכאים עובדי בנק ישראל הם פוגעניים, נמוכים אף מאלה של מנהלי ועובדי בנקים אחרים, ואינם גבוהים מאלה של פקידים אחרים בשירות המדינה. חברי המערך בוועדת-הכספים גיחו, אולם חברו-לטיעה של קרגמן, ח"כ צבי גרשוני, התפרץ כבעס. „אתה לא יכול לעשות מכולנו מטומטמים!“ קרא לעבר קרגמן, קיפל את דף המסקנות, הכניס אותו לכיסו ויצא מחדר-השיבות כשהוא טורק את הדלת מאחוריו.

קרגמן נבהל. הוא אסף במהירות מכל חברי הוועדה את הדפים שחילק להם כמה דקות קודם-לכן, ומיהר לצאת את החדר כדי לחפש את גרשוני. נשכח את הכל. אחד מסדרני הכנסת אמר לקרגמן כי ראה את גרשוני נכנס באותו רגע לבית-השימוש. קרגמן מיהר לשם, ומצא את גרשוני עומד ליד המיתקן המוכר.

„גרשוני, מה קרה?“ שאל בתדהמה. „אם אתה לא מסכים, אני אגנוז את הרסקנות, תראה, אספתי את המסקנות כבר מכל החברים. אתה צריך לתת לי רק את הדף שלך, ואין יותר מסקנות.“ השיב לו גרשוני, כשהוא רוכס את מכתביו: „בסדר, נשכח את הכל. עכשיו תצא, ואחר-כך אני אחזיר לך את הנייר.“ כשיצא גרשוני מן השירותים, הוא מיהר להעתיק את המיסקן של קרגמן, ורק אחר-כך חזר לאולם הישיבות והחזיר ל-קרגמן את הדף שלו.

צבי רכטר איש-העולם חזו

מיליון דולר כנגד הסכום שסולל בונה כאילו חייבת לו. למעשה, יכול עכשיו לבוא כל נושה של הבנק אל סולל בונה ולתבעה לדין בגלל הפסדיו אצל רוזנבאום, שכן הנושה יטען כי בעזרת מיכתבי-הפיקציה של רכטר הצליח ליה רוזנבאום לזייף את מאזנו, והציג את הבנק באור חיובי הרבה מן הנכון וכי אילו היו סיפרי הבנק מראים את התמונה האמיתית, לא היה הנושה נתון את כספו לבנק.

מסקנה שנייה וחשובה של המבקר היא, כי השטרות — שרכטר טוען כי הם שטרות-ביטחון בלבד — מצויים בחיקי השטרות של הבנק. סיורו של מונח זה הוא כי הבנק הציג שטרות אלה לניכיון מישנה, וכי ניתן לתבוע את התמורה מסולל בונה, שתיאלץ לשלמה. המבקר מוסיף עוד, כי אחד ממנהלי הבנק הצהיר שהבנק לא נתן כל תמורה כספית לשטרות ולמיכתב הפיקטיבי, לא צבי רכטר באופן אישי ולא סולל בונה אולם אין המבקר עונה על השאלה האם נתן הבנק את תמורה הכספית למישהו אחר, וכי איתו אחר? עתה ברור כי הבנק השתמש במיכתב ובשטרות כדי לגייס עוד שלושה מיליון דולר. מי קיבל אותם?

לא ברור אם תנתן אייפסם חשובה ל-שאלה זו, מה שברור הוא, כי סולל בונה הסתכנה מבחינה כספית על מעל לראשה.

הממשלה יצחק רבין גינו את תנאי השכר וההטבות השונות של עובדי בנק ישראל, היו מסקנותיו של קרגמן בבחינת שיר-הלל לבנק, לעובדיו ובעיקר למנהלו, הרנגיד משה זנבר, ידידו של קרגמן. גרשוני התפרץ. מסקנותיו של קרגמן הצהירו כי תנאי השכר, ההלוואות והתוספות שלהם זכאים עובדי בנק ישראל הם פוגעניים, נמוכים אף מאלה של מנהלי ועובדי בנקים אחרים, ואינם גבוהים מאלה של פקידים אחרים בשירות המדינה. חברי המערך בוועדת-הכספים גיחו, אולם חברו-לטיעה של קרגמן, ח"כ צבי גרשוני, התפרץ כבעס. „אתה לא יכול לעשות מכולנו מטומטמים!“ קרא לעבר קרגמן, קיפל את דף המסקנות, הכניס אותו לכיסו ויצא מחדר-השיבות כשהוא טורק את הדלת מאחוריו.

קרגמן נבהל. הוא אסף במהירות מכל חברי הוועדה את הדפים שחילק להם כמה דקות קודם-לכן, ומיהר לצאת את החדר כדי לחפש את גרשוני. נשכח את הכל. אחד מסדרני הכנסת אמר לקרגמן כי ראה את גרשוני נכנס באותו רגע לבית-השימוש. קרגמן מיהר לשם, ומצא את גרשוני עומד ליד המיתקן המוכר.

„גרשוני, מה קרה?“ שאל בתדהמה. „אם אתה לא מסכים, אני אגנוז את הרסקנות, תראה, אספתי את המסקנות כבר מכל החברים. אתה צריך לתת לי רק את הדף שלך, ואין יותר מסקנות.“ השיב לו גרשוני, כשהוא רוכס את מכתביו: „בסדר, נשכח את הכל. עכשיו תצא, ואחר-כך אני אחזיר לך את הנייר.“ כשיצא גרשוני מן השירותים, הוא מיהר להעתיק את המיסקן של קרגמן, ורק אחר-כך חזר לאולם הישיבות והחזיר ל-קרגמן את הדף שלו.

הממשלה יצחק רבין גינו את תנאי השכר וההטבות השונות של עובדי בנק ישראל, היו מסקנותיו של קרגמן בבחינת שיר-הלל לבנק, לעובדיו ובעיקר למנהלו, הרנגיד משה זנבר, ידידו של קרגמן. גרשוני התפרץ. מסקנותיו של קרגמן הצהירו כי תנאי השכר, ההלוואות והתוספות שלהם זכאים עובדי בנק ישראל הם פוגעניים, נמוכים אף מאלה של מנהלי ועובדי בנקים אחרים, ואינם גבוהים מאלה של פקידים אחרים בשירות המדינה. חברי המערך בוועדת-הכספים גיחו, אולם חברו-לטיעה של קרגמן, ח"כ צבי גרשוני, התפרץ כבעס. „אתה לא יכול לעשות מכולנו מטומטמים!“ קרא לעבר קרגמן, קיפל את דף המסקנות, הכניס אותו לכיסו ויצא מחדר-השיבות כשהוא טורק את הדלת מאחוריו.